

og er Intet mindre end at berige enkelte Individder paa Andes Bekostning, ligesom det endelig staaer i den bestemteste Modstrid med hele Paastanden om en Ewangslovs Berettigelse, ikke for enkelte Individens eller Familiers Skyld, men af Hensyn til Statsvellet og Almeenvellet. Hvorledes kan man endvidere uden den største Ubillighed foreskrive Gods-eieren, efterat man har tvunget ham til Salg, og efterat man har taget en Trediedeel af hans lovlige Eiendom fra ham, saa ugunstige Pengeconditioner som efter § 14? Man skulde dog vel troe, at de to Trediedele, som blive tilbage, skulde være Godseierens ubeskridte frie Eiendom. Men langt fra! Man paa-lægger Godseieren nye Baand og ny Ewng. Kun en Sjettedeel af Kjøbesummen faaer han til fri Raadighed; men de øvrige tre Sjettedele skal han lade blive indestaende mindst i 10 Aar, og saa nøies med 4 pCt., medens han selv efter al Rimelighed maa svare en højere Rente. Jeg troer ikke, der behøves nogen nærmere Forklaring eller Udvikling fra min Side, for at godtgjøre, at Lovudkastets Bestemmelser om Godseierens Retstilting i Tilfælde af Ewangs salg ere høist uretfærdige og uførenelige med det Krav paa Beskyttelse for Eiendom, som Godseierne ligesaa fuldt som andre Statsborgere have efter Grundlovens § 82. Man har nu formodentlig villet mildne Noget paa disse for Godseierne saa haarde Wilkaar, ved i § 8 at give Godseierne en Ud sigt til at beholde deres Fæstegods, naar de kunne enes om et nyt Fæste eller Forpagtning med den fratraadte Bruger, dennes Enke eller Arvinger. Derimod maa der ikke selv med disses Samtykke fæstes eller forpagtes bort til nogen Anden. Det kan ganske vist ikke være Andet end tilfredsstillende i en Lov som denne, efterat man har seet de foregaaende Bestemmelser, at træffe paa en Udvei, der gjør det muligt for Godseierne at kunne bevare deres Gods eller i det Mindste visse Dele deraf, som de maatte sætte sær Pris paa. Jeg skal imidlertid hertil først og fremmest bemærke, at denne Bestemmelse ikke kan komme dem tilgode, med hvis hele oeconomiske Interesse det netop stemmer, at sælge deres Gods, men dernæst ogsaa, at

Glæden heller ikke kan være ubetinget for deres Bedkommende, som ønske dets Bevarelse, naar man erfarer Betingelserne, hvorunder dette kan opnaaes. Det er jo nemlig kun, forsaavidt Godseieren kan komme overens med den anden Part, at Ewangs salg kan undgaaes. Medens Godseieren nu har en fri Ret til at sætte bort, til hvem han vil, er han herester bunden i sit Valg til visse bestemte Personer, der tilmed ere i den fordeelagtige Stilling under Forhandlingerne, at de kunne fremtvinge det truende Ewangs salg, naar de tilbudne Wilkaar ikke conuenere. Jeg skal slet ikke indlade mig paa, hvor megen eller hvor liden praktisk Virkning dette vil have i de concrete Tilfælde, men jeg skal henstille til enhver billigt tænkende Mand, om det dog ikke er noget Udiens i og for sig, at sætte Godseierne i et saadant Afhængighedsforhold til deres Fæstere. Men dernæst kan jeg ikke tilbageholde en Bemærkning om det besynderlig Modsigende i, paa samme Tid som man siger: Fæsteinstitutionen er noget Førelset, Stridende mod Statsvellet, Almeenvellet osv. osv. — Anskuelsen, jeg selvfølgelig ikke deler, skjøndt jeg ganske vist foretrækker Selveiendom for Fæste, naar det kan skee ad Frivillighedens Vej — dog at lade dette Fæsteforhold bestaae og netop gjøre det muligt eller aabne en Ud sigt til, at det trods de mindre gunstige Bestemmelser, hvormed Fæste er forbundet, efter § 8 kan blive bevaret, netop paa de Steder, for hvis Skyld man nu kommer og siger, at en Ewangslov er nødvendig. Det ligger derfor nær — idetmindste er det en Betragtning, jeg ikke kan lade være at anfille, efter at have seet, hvorledes man nu vil kuldkafe hele den bestaaende Tilstand og ophæve den Ordning, Fæsteforholdet for nylig har faaet ved Loven af 19de Februar 1861 —, at det da ikke vil vare længe, hvis dette Lovudkast skulde blive ophøiet til Lov, inden man hører de samme Raab, som nu lyde, og at man paa staaer, at Retten efter § 8 maa hæves, thi Loven har forfeilet sit Formaal, nemlig at forandre Fæste til Selveiendom. Men een Ting troer jeg, at man kan være vis paa vil blive den undbeblivelige Følge af denne Lov, og det er, at den i det Hele taget vil forhale Fremme af Selveiendom og navnlig bewirke en Standsnng af de fri-